

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Кафедра екології і загальнобіологічних дисциплін

ДИПЛОМНЕ ПРОЕКТУВАННЯ

**Методичні вказівки до виконання, оформлення, захисту
кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти
спеціальності: 101 «Екологія» за другим (магістерським) рівнем
вищої освіти**

м. Кам'янець-Подільський
2023

УДК – 504:(049.3)

Укладачі:

Бахмат О.М., Недільська У.І., Плахтій Д.П.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Закладу вищої освіти «Подільського державного університету
(протокол №4 від 24.05.2023 р.)*

Рецензенти:

Доктор с.-г. наук, професор, завідувач кафедри екології
Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка
Олександр ЛЮБИНСЬКИЙ

Доктор с.-г. наук, професор, завідувач кафедри рослинництва, селекції та
насінництва Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
Вероніка ХОМІНА

Методичні вказівки до виконання, оформлення, захисту кваліфікаційної
роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності: 101 «Екологія» за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти / О.М. Бахмат, У.І. Недільська,
Д.П. Плахтій. - Кам'янець-Подільський, 2023. – 32 с.

У методичних вказівках до виконання, оформлення, захисту
кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності: 101
«Екологія» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти розглядаються
основні положення, мета і завдання, порядок виконання кваліфікаційної роботи,
оформлення матеріалу і подання до захисту здобувачами вищої освіти
спеціальності “Екологія”.

ЗМІСТ

1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи	4
2. Тематика кваліфікаційної роботи	6
3. Порядок виконання кваліфікаційної роботи та їх структура	8
4. Оформлення кваліфікаційної роботи і графічного матеріалу	14
5. Подання до захисту та захист кваліфікаційної роботи	19
Літературні джерела	22
Додаток А	
Додаток Б	
Додаток В	
Додаток Г	
Додаток Д	

1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи

Виконання та оформлення кваліфікаційної роботи магістра за спеціальністю 101 «Екологія» є важливою складовою частиною атестації магістра, заключним етапом його навчання в університеті і має на меті систематизацію, закріплення, поглиблення теоретичних знань і практичних вмінь, а також застосування їх при вирішенні конкретних наукових і практичних завдань виробництва.

Кваліфікаційна робота є випускною роботою, за результатами виконання та захисту якої випускнику присвоюють освітньо-кваліфікаційний рівень магістра спеціальності "Екологія" за відповідними навчальними програмами. Робота має свідчити про достатній ступінь підготовленості здобувача вищої освіти по комплексах фундаментальних та спеціальних дисциплін і про його вміння використовувати набуті знання при розв'язанні задач та проблем збереження і захисту навколишнього природного середовища. Під час оформлення роботи здобувач вищої освіти має використати відповідні знання законодавчої та нормативної бази з екології, міжнародних, національних та галузевих стандартів, навички користування довідковою та спеціальною літературою, використання виробничої інформації, оволодіння методикою проведення наукових досліджень тощо. Під час захисту кваліфікаційної роботи випускник має продемонструвати достатній рівень підготовки з фундаментальних та спеціальних дисциплін, вміння стисло і чітко відповідати на питання членів комісії, опонентів та інших присутніх, які приймають участь у захисті. За результатами виконання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи складається спеціальний протокол, до якого при успішному захисті вносять рішення про присвоєння випускнику освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" з видачею відповідного диплома.

Метою кваліфікаційної роботи є державна атестація рівня знань, набутих за період навчання в університеті, та готовності до самостійної роботи в галузі природоохоронної діяльності, в системі державних, законодавчих і виконавчих органів влади, підприємств,

організацій та установ всіх форм власності, науково-дослідних інститутів та лабораторій, навчальних закладів всіх рівнів акредитації, екологічної митної, транспортної, сертифікаційної, податкової та інших інспекційних служб і організацій. Магістр повинен мати широку ерудицію, фундаментальні наукові знання, володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, опрацювання, зберігання і використання наукової інформації, бути здатним до плідної науково-дослідницької і науково-педагогічної діяльності.

Кваліфікаційна робота магістра – це самостійне наукове дослідження здобувача вищої освіти на базі реальних матеріалів, зібраних під час переддипломної виробничої практики, а також аналізу матеріалу літературних джерел, яке виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту й отримання академічного ступеня магістра. Головна мета автора роботи – продемонструвати рівень своєї кваліфікації, вміння самостійно формулювати та розв'язувати конкретні професійні задачі.

Кваліфікаційна робота, будучи підсумком підготовки фахівця, має узагальнювальний характер та є самостійним дослідженням, у якому мають бути зацікавлені установи, організації або підприємства. Перед початком роботи над кваліфікаційною роботою випускна кафедра проводить такі організаційні заходи: загальні збори здобувачів вищої освіти - дипломників, де надаються інструктивні рекомендації, уточнюється тематика робіт, оголошується список консультантів, повідомляються терміни виконання кваліфікаційної роботи та ілюстраційних додатків до неї тощо. Керівниками кваліфікаційних робіт призначаються професори, доценти. Керівник кваліфікаційної роботи проводить індивідуальну співбесіду з прикріпленим здобувачем вищої освіти, уточнюючи план кваліфікаційного виконання, розроблюючи програму і методику досліджень, визначаючи місце, періодичність та тривалість проведення консультацій.

За поданням випускної кафедри ректор наказом по університету затверджує теми кваліфікаційних робіт та список рецензентів.

2. Тематика кваліфікаційних робіт

Під час вибору теми кваліфікаційної роботи необхідно пам'ятати про те, що вона має бути актуальною, мати наукову новизну та практичне значення. В зв'язку з цим випускна кафедра рекомендує до виконання роботи, тематика яких відповідає конкретній виробничій діяльності підприємств в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Тематика кваліфікаційних робіт може включати вирішення актуальних завдань органів державної законодавчої і виконавчої влади, державних управлінь екологічної безпеки, екологічних інспекцій, підприємств та організацій, питань визначення сучасної екологічної ситуації, техногенно-екологічної безпеки тощо. Тематика кваліфікаційних робіт має відповідати освітньо-професійній програмі навчання. Виконання зазначеної роботи спрямоване на розв'язання професійних завдань і має засвідчити, що її автор здатний належним чином вести науковий пошук, розпізнавати професійні проблеми, знати загальні методи і прийоми їх вирішення.

Тематика кваліфікаційних робіт включає різні аспекти проблеми дослідження екологічного стану навколишнього середовища відповідного природно-територіального комплексу (адміністративна область, адміністративний район, міська та промислово-міська агломерація, гірничопромисловий комплекс тощо). У контексті цієї проблематики студенти-дипломники обирають на основі попередніх досліджень розв'язок комплексної проблеми для відповідного об'єкта впливу на екологічний стан природного середовища, в межах якого розглядають усі екологічні функції даного середовища (ресурсну, ландшафтно-геохімічну, гідрогеологічну, геодинамічну, радіоекологічну та інші, включаючи рекреаційну, туристичну тощо), або розглядають окремі аспекти екологічних чинників у межах певного напрямку (наприклад, вивчення інженерно-геодинамічних умов території, вивчення ландшафтно-геохімічних умов території, вивчення гідрогеологічних умов території та ін.). Тематичними

спрямуваннями проектування можуть бути:

1. Території регіону, області, району, міста, рекреаційної зони, заповідника, вільної економічної зони, ареалу впливу техногенного об'єкта та інвестиційний проект екологічної програми для поліпшення сучасної екологічної ситуації.

2. Проектування комп'ютерної системи управління станом довкілля, екологічного моніторингу та техногенно-екологічної безпеки.

3. Комплексна оцінка природно-ресурсного потенціалу мінерально-сировинних, територіальних, земельних, водних, кліматичних та біологічних ресурсів конкретної адміністративно-територіальної одиниці (області, району, міста або кількох областей регіону) з метою визначення природних передумов соціально-економічного, екологічно зорієнтованого сталого розвитку тієї чи іншої території для збереження гармонійних відносин між біосферою та виробничою діяльністю людини.

4. Визначення динаміки екологічних процесів в межах території промислового комплексу та розробка заходів по її раціоналізації.

5. Інвестиційний розвиток природно-заповідних територій.

6. Виконання екологічного моніторингу в межах різних типів екосистем.

7. Розробка методик комплексної (інтегральної) оцінки стану або якості навколишнього середовища з урахуванням різних впливів на нього.

8. Автоматизація контролю стану навколишнього середовища та розробка моделей його прогнозування.

9. Розробка технологій, спрямованих на зменшення обсягів речовин антропогенного походження та споживання невідновлюваних ресурсів.

Під час вибору тематичного спрямування здобувачу вищої освіти необхідно використовувати регіональні екологічні програми Поділля, які більш повно відображують проблеми регіону, а також "Основні напрями державної політики України в галузі навколишнього середовища, використання природних ресурсів та забезпечення

екологічної безпеки", що затверджені постановою Верховної Ради України.

Тематика кваліфікаційної роботи магістра визначається в 1 семестрі. При цьому необхідно прагнути до спадковості роботи як розвитку бакалаврської кваліфікаційної роботи, випускної роботи спеціаліста.

Заохочується розробка випускних робіт та кваліфікаційних робіт, які мають практичну реалізацію, новизну, засвідчені патентами України та інших країн тощо. Допускається об'єднання декількох виконавців в межах однієї комплексної роботи або проекту.

3. Порядок виконання кваліфікаційної роботи та їх структура

Вибір теми кваліфікаційної роботи магістра та його уточнення з урахуванням теми виконаної роботи бакалавра здійснюється у 1 семестрі.

В період проходження виробничої переддипломної практики здобувача вищої освіти йому може бути запропонована така тема кваліфікаційної роботи, яка відповідає інтересам підприємства або організації і допомагає вирішити конкретну виробничу проблему чи завдання. Здобувач вищої освіти також має право запропонувати свою тему кваліфікаційної роботи, яка має бути погоджена з керівником кваліфікаційної роботи і затверджена випускною кафедрою.

Остаточний вибір теми та призначення керівника кваліфікаційної роботи магістра здійснюється на підставі персональної заяви здобувача вищої освіти.

Кожному здобувачу вищої освіти видається індивідуальне завдання, складене керівником і затверджене завідуючим випускаючої кафедри. Кваліфікаційна робота магістра виконується у відповідності до календарного плану робіт, наведеному в індивідуальному завданні. Консультації здобувачів вищої освіти здійснюються керівниками кваліфікаційних робіт згідно розкладу, затвердженого випускною кафедрою.

Контроль за постійним виконанням кваліфікаційних робіт

здійснює керівник (не рідше, ніж один раз на тиждень). Здобувачвищої освіти зобов'язаний дотримуватись графіка, звітувати в передбачені строки перед керівником про хід роботи, отримувати необхідні консультації з теми виконання.

Кваліфікаційна робота повинна мати наступну структуру і відповідати наступним вимогам:

- ✓ *Титульний аркуш;*
- ✓ *Зміст;*
- ✓ *Вступ;*
- ✓ *Розділи і підрозділи основної частини.*
- ✓ *Розробка питань пов'язаних з ефективністю пропонуванних рішень та охороною праці;*
- ✓ *Висновки;*
- ✓ *Список використаних джерел;*
- ✓ *Додатки.*

Зміст. Перелік структурних частин, розділів, параграфів кваліфікаційної роботи з позначенням відповідних сторінок тексту.

Вступ. У вступі розкривається актуальність теми кваліфікаційної роботи та обґрунтування необхідності проведення досліджень, вказується їх мета та новизна, об'єкт і предмет досліджень, наводяться положення, які виносяться на захист.

Актуальність теми – початковий етап будь-якого дослідження. Вміння обрати тему, правильно обґрунтувати необхідність проведення досліджень характеризує професійну підготовку здобувача та його здатність до плідної наукової діяльності. Для висвітлення актуальності достатньо кількома реченнями описати сутність проблеми або наукового завдання та чітко, аргументовано обґрунтувати доцільність роботи.

Мета і завдання досліджень. Формують мету роботи і завдання досліджень, які потрібно вирішити для її досягнення.

Мета кваліфікаційної роботи тісно пов'язана з назвою роботи і повинна чітко вказувати, що саме розв'язується в роботі. Не слід формувати мету як «Дослідження ...», «Вивчення ...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Формулювання завдань досліджень роблять у формі перерахунку (вивчити ..., описати

..., встановити ..., виявити ..., вивести залежність ... і т. ін.) Вирішення завдань досліджень становить зміст розділів кваліфікаційної роботи. Важливо зазначити, що заголовки таких розділів формуються з теми завдань кваліфікаційного дослідження.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага магістранта, оскільки предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної роботи.

Методи дослідження – інструмент отримання фактичного матеріалу і необхідна умова досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати використані методи дослідження потрібно не відірвано від змісту роботи, а стисло та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитись в логічності та прийнятті вибору саме даних методів.

Новизна отриманих результатів

Подають коротку анотацію нових положень (рішень), запропонованих здобувачем вищої освіти особисто. Необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, набуло подальшого розвитку).

Кожне положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно (без нагромадження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень). У жодному випадку не можна вдаватися до викладу положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в кваліфікаційній роботі зроблено те й те, а сутності та новизни із написаного виявити неможливо. Подання положень у вигляді анотацій є найбільш поширеною помилкою здобувачів вищої освіти при викладенні загальної характеристики роботи.

До цього пункту не можна включати опис нових прикладних (практичних) результатів, отриманих у вигляді способів, пристроїв, методик, схем, алгоритмів і т.д. Слід завжди розмежовувати отримані положення і нові прикладні результати, що випливають з теоретичного доробку студента.

Усі положення з урахуванням досягнутого ними рівня новизни є теоретичною основою (фундаментом) вирішеної в кваліфікаційній роботі наукової проблеми (наукового завдання).

Насамперед за це здобувачу вищої освіти присуджують освітньо-кваліфікаційний рівень "магістр".

Практичне значення одержаних результатів

У кваліфікаційній роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в кваліфікаційній роботі, що має прикладне значення – відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації, як їх використати. Відзначаючи практичну цінність здобутих результатів, необхідно подати інформацію про ступінь їх готовності до використання або масштабів використання.

Особистий внесок студента

У випадку використання в роботі ідей або розроблень, що належать співавторам, разом з якими були опубліковані наукові публікації, здобувач вищої освіти повинен відзначити цей факт у кваліфікаційній роботі з обов'язковим зазначенням конкретного особистого внеску в ці праці або розроблення.

Апробація результатів роботи

Вказується, на яких конференціях, семінарах оприлюднені результати досліджень, викладених у кваліфікаційній роботі.

Публікації

Вказують, у скількох статтях у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій опубліковані результати досліджень кваліфікаційної роботи.

Основна частина. Основна частина повинна містити розділи, підрозділи, пункти (підпункти). Кожен розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати

передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формують короткий висновок.

У розділах основної частини подають:

Розділ 1 - огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень, в якому окреслюють ступінь вивчення досліджуваного питання чи проблеми і називають ті питання, що залишилися невирішеними. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень по даній темі. Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати відсоток обсягу основної частини роботи.

Розділ 2 - програму, методику для перевірки теоретичного обґрунтування розв'язків та аналіз сучасного стану питання, умови проведення досліджень, в якому наводять методи вирішення поставлених задач, розробляють загальну методику проведення досліджень. В теоретичних роботах розкривають методи розрахунків, в експериментальних характеристику об'єктів досліджень.

Розділ 3 - результати досліджень та їх обґрунтування, де з вичерпною повнотою викладаються результати проведених досліджень чи експериментів, подається повнота вирішення поставлених задач, оцінка достовірності одержаних результатів.

Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

Висновки. Викладають найбільш важливі наукові та практичні результати, одержані в ході проведення досліджень, які мають містити формулювання розв'язаної наукової проблеми чи практичного завдання. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. Далі у висновках розкривають методи вирішення поставленої в кваліфікаційній роботі наукової проблеми, їх практичний аналіз. У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо їх використання.

Список використаних джерел необхідно розміщувати одним із наступних способів: у порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному

порядку. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи (додаток 5).

Додатки. За необхідності до додатків включають допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи:

- ✓ проміжні формули та розрахунки;
- ✓ таблиці допоміжних цифрових даних;
- ✓ опис алгоритмів і програм вирішення задач на ЕОМ, які розроблені в процесі виконання роботи;
- ✓ ілюстрації допоміжного характеру тощо.

Кваліфікаційна робота має додатково містити такі розділи:

- ✓ техніка безпеки, охорона праці, безпека життєдіяльності (залежно від теми проекту);
- ✓ екологічний, економічний чи енергетичний аналіз та ефективність розроблених заходів, технологій, тощо.
- ✓ розробка і впровадження у навчальний процес навчально-методичних розробок (посібники та їх розділи, методичні вказівки та ін.)

Кваліфікаційна робота може бути доповнена такими розділами:

- ✓ організація санітарної охорони елементів екологічних систем;
- ✓ технологічні методи запобігання та скорочення промислових викидів;
- ✓ утилізація промислових викидів та відходів виробництва;
- ✓ основні напрямки створення безстічних та безвідходних технологій виробництва;
- ✓ методи очищення стічних вод (залежно від поставленої в роботі завдання);
- ✓ методи очищення повітря від пилу (залежно від поставленої в роботі задачі);
- ✓ методи очищення повітря від промислових газових викидів (залежно від поставленої в роботі задачі).

За наведеними розділами наказом ректора університету призначаються спеціальні консультанти.

4. Оформлення проекту і графічного матеріалу

Випускний дипломний проект (робота) оформлюється на білому папері формату А4 (210 x 297 мм), який використовують лише з одного боку. Текст друкують, залишаючи береги таких розмірів: лівий - 30 мм, правий - 15 мм, верхній і нижній - 20 мм. Рисунки розміщують на окремих аркушах, на одному аркуші допускається розташовувати декілька рисунків. Рисунки, таблиці та ілюстрації допускається подавати на аркушах формату А3. За комп'ютерного набору тексту застосовують шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14, інтервал між рядками – 1,5. Обсяг основного тексту має становити 3 друкованих аркуші (60 стор.) без додатків.

Заголовки структурних частин роботи "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, а на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини роботи як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера.

Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера

підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "2.3." (третій підрозділ другого розділу). Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу та пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку пишуть заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Підпункти нумерують за такими ж правилами, як і пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, діаграми, карти) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації. Не варто оформляти посилання на ілюстрації, як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у назві. У тому місці де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках (Рис. 1.2) або зворотного типу: (... як це видно з рис. 1.2) або (... як це показано на рис. 1.2). Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Рис. 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватись у вигляді таблиці.

Приклад побудови таблиці.

Таблиця (номер)

Назва таблиці				
Шапка			Заголовки граф	
			підзаголовки граф	

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею та друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву наводять жирним шрифтом.

Заголовок кожної графи в шапці таблиці має бути по можливості коротким. Слід уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф, одиниці виміру зазначити у тематичному заголовку, виносити до узагальнюючих заголовків слова, що повторюються.

Боковик, як і шапка, потребує лаконічності. Повторювані слова тут також виносять в об'єднувальні рубрики; загальні для всіх заголовків боковика слова розміщують у заголовку над ним.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки - з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою від 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку кваліфікаційної роботи або з поворотом за стрілкою годинника. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині

таблиці повторюють її шапку, в другому – боковик.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу (за винятком таблиць, поданих у додатку). У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці має складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Назву таблиці розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють. Заголовки граф таблиці мають починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків має бути не меншою 8 мм, графу з порядковими номерами рядків до таблиці не включають.

При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця» і її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження таблиці 1.2.»

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід наводити безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу та числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули повинні бути відокремлені від тексту. Вище і нижче кожної формули залишають інтервал, що становить не менше одного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його переносять після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки.

Якщо приміток на одній сторінці кілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

- 1.
- 2.

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Список використаних джерел - елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь яких елементів, скорочення назв і т. ін.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні дипломних робіт), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Відомості про джерела інформації, включені до списку використаних джерел, подають відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць.

Додатки оформлюють, як продовження кваліфікаційної роботи на наступних його сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожен додаток має починатися з нової сторінки і мати заголовок, надрукований угорі малими літерами (крім першої великої) симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами (крім першої великої) друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток А».

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А2 – другий розділ додатка А; В.3.1 –

перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А. 1) – перша формула додатка А.

5. Подання до захисту та захист проекту (роботи)

1. Кваліфікаційна робота захищається перед екзаменаційною комісією. Процедура захисту є публічною і здійснюється згідно графіка, що затверджується завідуючим випускаючої кафедри. Терміни подання роботи на захист та сам захист розділені інтервалом в 10 діб. Кафедра, на якій виконується кваліфікаційна робота, має право вимагати від виконавця звіт про виконання роботи на будь-якому етапі їх виконання.

2. Відповідно до графіка подання до захисту або за вимогою завідуючого кафедрою виконавець подає на кафедру повністю оформлену кваліфікаційну роботу, графічні матеріали та письмовий відзив керівника роботи. У відзиві керівник зобов'язаний охарактеризувати роботу та навести мотивовану думку про можливість надання випускнику освітньо-кваліфікаційного рівня магістра зі спеціальності 101 "Екологія". Якщо захист передбачається на іноземній мові, то студент додатково повинен подати резюме роботи (3-5 сторінок) на відповідній мові. Завідуючий випускною кафедрою, після ознайомлення з представленими матеріалами, вирішує питання про допуск студента до захисту і у випадку позитивного рішення ставить візу на титульній сторінці роботи, після чого робота направляється на рецензію не пізніше, ніж за 3 дні до захисту. Рецензентами призначаються провідні фахівці виробничих та наукових установ. У рецензії відмічаються позитивні риси виконаної роботи, її недоліки та недосконало розроблені питання. Рецензент повинен оцінити роботу та зробити висновок про можливість присвоєння випускнику відповідної кваліфікації.

Виконавець має право ознайомитись із змістом рецензії до захисту та підготувати обґрунтовані відповіді на зауваження

рецензента. Після рецензування ніяких виправлень у роботі та у графічному матеріалі (кресленнях) не допускається. Виконавець може погодитись із зауваженнями або мотивовано заперечити їх у своєму заключному слові під час захисту. За день до захисту роботу та всі відгуки і рецензії подаються секретарю екзаменаційної комісії.

Процедура захисту така. Голова запитує здобувача вищої освіти чи готовий він до захисту, і, у випадку ствердної відповіді, оголошує тему роботи та її автора. Секретар екзаменаційної комісії оголошує необхідну інформацію про здобувача вищої освіти і йому надається до 10 хвилин для доповіді.

У доповіді необхідно коротко викласти постановку завдання, охарактеризувати принципові моменти в процесі її розв'язання, навести результати кваліфікаційної роботи, супроводжуючи викладення матеріалу посиланнями.

Після виступу здобувач вищої освіти відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії та присутніх на захисті. Відповіді мають бути конкретними, короткими і висвітлювати суть питання.

У випадку захисту на іноземній мові виступ має бути здійснено іноземною мовою, а відповіді здійснюються мовою, якою були задані питання (або іноземною або українською).

Після відповіді на питання відбувається обговорення роботи, в якому можуть взяти участь усі присутні. Після цього оголошуються відзиви керівника та рецензента.

На завершення слово надається здобувачу вищої освіти, що захищався, для відповідей на зауваження у відзивах та в процесі обговорення тощо.

Оцінюючи кваліфікаційну роботу магістра, слід передусім звернути увагу, наскільки повно в ній відображено та обґрунтовано положення, висновки та рекомендації, які містяться в роботі, їх новизну і значущість. Сукупність отриманих в такій роботі результатів має свідчити про наявність у її автора первинних навичок науково-дослідної роботи.

Як наукова праця кваліфікаційна робота досить специфічна від інших наукових робіт її відрізняє перед усім те, що вона виконує кваліфікаційну функцію. Тому головне завдання її автора –

продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації та вміння самостійно вести науковий пошук і розв'язувати конкретні наукові завдання.

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти має містити самостійно впорядкований текстовий та ілюстрований матеріал, накопичені наукові факти та доводити наукову цінність або практичну значущість тих чи тих положень.

У ній мають бути відображенні як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання, правомірність яких обґрунтовується в кожному конкретному випадку. Зміст кваліфікаційної роботи у систематизованому вигляді фіксує як вихідні передумови наукового дослідження, так і весь його хід, а також отримані результати. Причому наукові факти можуть бути не просто описані, а й всебічно проаналізовані. Успішність виконання кваліфікаційної роботи значною мірою залежить від вміння обрати найдоцільніші методи дослідження. У ній магістрант має продемонструвати рівень своєї наукової підготовки, засвідчивши його результатами теоретичного і практичного дослідження.

Рішення про присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня та про оцінку роботи екзаменаційна комісія приймає на закритому засіданні. Це рішення оформлюється відповідним протоколом. У випадку, якщо здобувач вищої освіти навчався лише на «добре» та «відмінно», і до того ж кількість відмінних оцінок перевищує 75 %, то за умови одержання відмінної оцінки за атестаційний іспит та захист роботи, екзаменаційна комісія приймає рішення про видачу йому диплома з відзнакою.

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Артемчук Г.І., Курило В.М., Кочерган М.П. Методика організації науково-дослідної роботи: Навч. посіб. – К.: Форум, 2000. – 270 с.
2. Артюх О.Ф. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник.- К.: УМКВО, 1990. – 315с.
3. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. –К.: АБУ, 2002. – 480 с.
4. Видання. Основні види та визначення: ДСТУ 3017 – 95. – Введ. 23.05.95. – К.: Держстандарт України, 1995. – 45с.
5. Гавриленко О.П. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – 2008. – 172с.
6. Горбатенко І.Ю., Івашина Г.О. Основи наукових досліджень: Підручник. – Херсон, 2001. – 342с.
7. Грищенко І.М., Григоренко О.М., Борисейко В.А. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. – К.: КНТЕУ, 2001. – 185 с.
8. Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Ю.І. Цеков; Передмова до 3-го, 2-го і з переднього сл. до 1-го вид. Р.В. Бойка. – 3-тє вид., випр. і допов. – К.: Ред. “Бюл. Вищої атестац. коміс. України”: Вид-во “Толока”, 2004. – 69 с.
9. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 212с.
10. Збірник основних нормативних актів про вищу освіту, наукову діяльність, підготовку та атестацію наукових кадрів / За ред. проф. М.І. Панова. – Х.: Гриф, 2003. – 336с.
11. Здобувачу наукового ступеня: Метод. рекомендації / Упор. С.В. Сьомін. – К.: МАУП, 2002. – 184 с.
12. Кіліченко О.І., Степанова Л.В., Ткачук О.М., Хрущ В.Д., Хрущ О.В. Технологія самостійної навчально-наукової роботи студентів: Методичні матеріали. – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – 88с.
13. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових

досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.

14. Кустовська О.В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль, 2005. – 256с.

15. Кушнарєнко Н.М. Наукова обробка документів: Підручник / Н.М. Кушнарєнко, В.К. Удалова. – К.: Вікар, 2003. – 328 с.

16. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і змісту: Навчальний посібник. – К.: Фірма “Курс”, 1997. – 56 с.

17. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: Стат. зб. /Держкомстат. – К., 2003.- 340с.

18. Організація науково-дослідної роботи в закладах освіти. – Тернопіль: Астон, 2001. – 138 с.

19. Переліки та форми документів, які використовуються при атестації наукових та науково-педагогічних працівників // Бюлетень ВАК України. – 2000. – № 2.

20. Петрук В.Г., Володарський Є.Т., Мокін В.Б. Основи науково-дослідної роботи. Навчальний посібник / Під. ред. д. т. н., проф. Петрука В.Г. – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2005. – 144с.

21. Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань: Нормативні документи. – К.: Бюлетень ВАК України, 2000. – 32с.

22. П’ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К., 2003. – 116с.

23. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

24. Свердан М.М., Свердан М.Р. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2006. – 352 с.

25. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 317 с.

26. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 208 с.

27. Чорненький Я.Я., Чорненька Н.В., Рибак С.Б. та ін. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента. Навчальний посібник. – К.: ВД “Професіонал”, 2006. – 208 с.

28. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 5-те вид. – К.: Знання, 2006. – 307 с.

29. Шишка Р.Б. Організація наукових досліджень та підготовки магістерських і дисертаційних робіт: Навчальний посібник. – Харків: Еспада, 2007. – 368 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Титульний аркуш кваліфікаційної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет агротехнологій і природокористування
Кафедра екології і загальнобіологічних дисциплін

”Допускається до захисту”:
зав. випускаючою кафедрою, доцент

“ _____ ” _____ 2023 р.

Дипломний проект

(освітньо-кваліфікаційний рівень магістр)

Спеціальність 101 «Екологія»

РОЗРОБКА МОДЕЛІ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ РІЧКИ СМОТРИЧ

Виконав студент

Петро МОРГУН

Керівник доцент

Дмитро КОЛИБА

м. Кам’янець-Подільський

2023 р.

Додаток Б

РЕЦЕНЗІЯ

На кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти магістратури факультету агротехнологій і природокористування (спеціальність 101 «Екологія») ЗВО «ПДУ» Петра МОРГУНА на тему: «РОЗРОБКА МОДЕЛІ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ РІЧКИ СМОТРИЧ» (Кам'янець-Подільський, 2023), що підготовлений для подання на захист в екзаменаційній комісії у ЗВО «Подільський державний університет» на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Стисла характеристика розділів кваліфікаційної роботи. Позитивні сторони роботи. Засоби вивчення та обробки використаного матеріалу.

Пропозиції, які вніс автор роботи, рівень їх обґрунтування та практичне значення.

Якість оформлення роботи.

Зауваження по роботі, її недоліки.

Оцінка роботи за п'ятибальною бальною шкалою.

Висновок про те, чи підготовлений автор до самостійної роботи як фахівець і чи заслуговує на присудження відповідної кваліфікації.

Рецензент (посада, місце роботи, _____)

науковий ступінь, звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток В

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет агротехнологій і природокористування
Кафедра екології і загальнобіологічних дисциплін
Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр
Спеціальність 101 – Екологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, _____

“ _____ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від

“ _____ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

*Правила оформлення бібліографії****Монографії, 1-3 автори:***

Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині: історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. - К. : Києво-Могилян. акад., 2005. - 397 с.

Монографії, 4 автори:

Етнонаціональна структура українського суспільства : Довідник. / [Євтух В. Б., Трощинський В. П., Галушко К. Ю., Чернова К. О.] - К. : Наукова думка, 2004. – 344 с.

Монографії, 5 і більше авторів:

Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. - К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. - 115 с. - (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн., кн. 13).

Колективний автор:

Статистичний щорічник України за 2003 рік / [за ред. О. Г. Осауленка]. - К. : Консультант, 2004. - 632 с.

Багатотомні видання:

Історія Національної академії наук України, 1941-1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. - К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007.- (Джерела з історії науки в Україні).

Ч. 2 : Додатки - 2007. - 573, [1] с.

Збірки наукових праць:

Контрасти: мондіалізм і тероризм: Збірник наукових праць. - К.: Серж, 2001. - 112 с.

Словники:

Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. - Х. : Халімон, 2006. - 175, [1] с.

Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. - К. : Європ. ун-т, 2007. - 57 с.

Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. - К. : Карпенко, 2007. - 219 с.

Складові частини книги:

Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. - 2007. - № 6. - С. 15-18, 35-38.

Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. - 2006. - № 6. - С. 14-17.

Складові частини збірника:

Капітоненко М. Г. Асиметричний конфлікт в постбіполярній системі міжнародних відносин / Капітоненко М. Г. // Вісник Київського університету. Міжнародні відносини. - Вип. 21-24. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2002. - С. 252-257.

Складові частини журналу:

Мішин А. О. Чинники регіональної стабільності та розвиток демократичних засад у нових незалежних державах / Мішин А. О. // Стратегічна панорама. - 2005. - № 3. - С. 57-60.

Складові частини іноземного журналу:

Stern J. The protean enemy / Stern J. // Foreign affairs. - 2003. - Vol. 82. - № 4. - P. 27-41.

Тези доповідей:

Рудич Ф. М. Вереснева трагедія у США: причини, наслідки. Спроба політологічного аналізу / Рудич Ф. М. // Діалог цивілізацій: Нові принципи організації світу: матеріали Всесвіт. конф. (Київ, 24 травня 2002 р.) - К.: МАУП, 2002. – 232с.

Дисертації:

Наконечний В. В. Система організації влади великого міста: політологічний аналіз: Дис. кандидата політ. наук : 23.00.02 / Наконечний Володимир Васильович. - Харків, 2007.

Автореферати дисертацій:

Дорошенко А. Д. Фактор транснаціональної злочинності в сучасних міжнародних відносинах : автореф. дис. На здобуття наук.ступеня канд. політ. Наук : спец. 23.00.04 «Політичні інститути та процеси» / А. Д. Дорошенко. - К., 2003. - 26 с.

Законодавчі документи:

Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1

грудня 2005 р. / Верховна Рада України. - Офіц. вид. - К. : Парлам вид-во, 2006. - 207 с. - (Бібліотека офіційних видань).

Веб-сайт в Internet:

<https://mepr.gov.ua/>

Стаття в Internet:

Голіков О. С. Культурний капітал української молоді в умовах трансформації системи освіти: ризики, можливості, перспективи / Голіков Олександр Сергійович // Соціологія майбутнього [Електронний ресурс] : електронний науковий журнал з проблем соціології молоді та студентства. – № 1(1)/2010.Режим доступу до журн.http://www.sociology.kharkov.ua/socio/index.php?option=com_content&task=view&id=230&Itemid=108

Додаток Д

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється здобувач _____ до захисту кваліфікаційної роботи за
(прізвище та ініціали)
напрямом підготовки _____
(шифр і назва напряму підготовки)
спеціальністю _____
(шифр і назва спеціальності)
на тему: _____
(назва теми)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Директор інституту, декан факультету _____
(підпис)

Довідка про успішність

_____ за період навчання в інституті, на факультеті
(прізвище та ініціали)
_____ з 20__ року до 20__ року повністю виконав
навчальний план за напрямом підготовки, спеціальністю з таким розподілом оцінок за:
національною шкалою: відмінно __%, добре __%, задовільно __%;
шкалою ЄКТС: А __%; В __%; С __%; D __%; E __%.

Секретар інституту, факультету _____
(підпис) прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної (магістерської) роботи

Студент(ка) _____
_____
_____
_____
_____

Керівник роботи _____
(підпис)

“ ____ ” _____ 20__ р.

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувача вищої освіти _____
(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
(назва)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 20__ р.

